
Nataliya FLINTA. USE OF SOCIAL NETWORKS BY TOURIST ENTERPRISES AS AN INTERNET MARKETING TOOL

The publication examines the use of social networks by tourism enterprises for the promotion and sale of tourist products and interaction with regular and potential customers. The step-by-step activity of the enterprise for the successful promotion of the tourist enterprise is determined. The benefits of using social media marketing have been proven.

Key words: Internet, media marketing, tourist, tourist enterprise.

УДК 338.487

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ У НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКАХ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Надія СТЕЦЬКО, Олександр ХИМЕРА

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Національні парки є цікавими туристичними об'єктами. Найбільш актуальним і поширеним серед туристів залишається екологічний туризм у Національних парках України. Цей напрям еколого-рекреаційної діяльності потребує доброї організації в Національних природних парках Українських Карпат, які активно відвідують туристи з України та інших країн Європи. Важливим є вивчення потенціалу природних об'єктів Національних парків Карпатського регіону, їх унікальності, доступності для розвитку екологічного туризму.

Ключові слова. Національний парк, екологічний туризм, відпочинок, рекреаційна діяльність, природно-заповідний фонд України, заповідні території.

Становлення екологічного туризму тісно пов'язано з історією виділення природних територій, які відіграють особливу роль, позаяк охоплюють їх з естетичного і рекреаційного погляду та розробки нормативів їхньої охорони. Одним із істотних напрямків розв'язання цієї проблеми є дослідження поняття «екологічний туризм» та з'ясувати рівень його розвитку в Україні, а також виділення перспективних регіонів.

Туризм займає важливе місце у системі екології та природокористування. Класичне визначення екотуризму дав мексиканський економіст-еколог Цеббалос – Ласкур'є у 1980 р., під яким розумів поєднання відвідувань куточків дикої природи з екологічно відчуттєвим ставленням до середовища [1]. Сьогодні екологічний туризм (екотуризм) відіграє важливу роль у світовій індустрії туризму та гостинності.

Великі надії, які покладаються на нього, впливають із реалізації концепції сталого розвитку стосовно розвитку туризму й мандрівництва.

Екотуризм – це відпочинок у рекреаційно привабливих регіонах, що мало порушені людською діяльністю, і де зберігся традиційний спосіб життя місцевого населення. Раціональне використання природних і культурно-історичних туристичних ресурсів території дозволить уникнути багатьох негативних наслідків масового туризму.

Однак у міру зміни динаміки цього явища, досить часто виникають нові проблеми їх висвітлення на макрорівні та регіональному. Дуже гострим виступає питання трактування основних питань цього напрямку туризму. Особливо важливим це є для території України, яка зазнала як серйозних екологічних катастроф, так і у відчутній мірі руйнації значних природних та культурно-історичних туристичних ресурсів, а після військової агресії Росії виникають нові виклики.

Поки, що у інформаційному просторі є оперативні дані Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України щодо уражених війною площ заповідних територій країни становить 27% природоохоронних територій. Потерпають від війни 1,2 млн га заповідних площ. Понад 900 заповідних територій у небезпеці. Під загрозою знищення 200 територій Смарагдової мережі, площею 2,9 млн га; 14 Рамсарських об'єктів площею 397,7 тис. га; 20 виявлених пожеж на площі 0,5 тис. га. Понад 15 тис. тимчасово-переміщених осіб, знайшли прихисток на природоохоронних територіях. Більше 5 тис. працівників, які працюють у національних природоохоронних закладах є у небезпеці.

У мірі налагодження знань про природоохоронні території періодично проходило його переосмислення. Зміна пріоритетів відбивала реальний шлях розвитку уявлень про поняття. Однак немає єдиного його визначення. Можливо це і є добре.

Таким чином, встановлено, що природоохоронні території виконують різні функції. Серед важливих є їх рекреаційне навантаження у природно - заповідних територіях. Інколи є противники цього твердження, що є цілком виправданим. Позаяк невідомою є межа їхнього навантаження.

До установ природно-заповідного фонду України, які організують і здійснюють рекреаційну діяльність, належать національні природні парки, біосферні заповідники, регіональні ландшафтні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, ботанічні сади, зоопарки, дендропарки. Відповідно до статті 20 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», на національні природні парки покладається завдання: створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з дотриманням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів.

У національних природних парках відповідно до функціонального зонування їхньої території з рекреаційною метою виділяються зони стаціонарної та регульованої рекреації.

Згідно зі статтею 22 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», рекреаційну діяльність на території національних природних парків ведуть спеціальні підрозділи адміністрації парків, а також підприємства, установи та організації на підставі угод з адміністрацією парку.

Екологічний туризм можна визначити як інтегруючий напрямок рекреаційної діяльності, спрямований на гармонізацію відносин між туристами, туроператорами, природним середовищем та місцевими громадами, що реалізується через екологізацію усіх видів туристичної діяльності, охорону природи, екологічну освіту та виховання.

Дуже важко провести детальний аналіз статистичних даних про відвідуваність національних природних парків України. Ця проблема має декілька перешкод:

- наразі статистика відвідувань національних природних парків України є недостатньо систематизованою, у ній відсутні загальноприйняті класифікації та уніфікований підхід до тлумачення термінів та обліку відвідувачів;

- вторгнення Росії в Україну у 2014 та 2022 роках значно ускладнено просторову прив'язку природоохоронних та надходження статистичних даних.

Тому при аналізі можемо проаналізувати ці процеси станом на 2014 та 2020 роки, які знайшли своє відображення у конкретних показниках.

Станом на 2005 р. найбільшою за площею природоохоронною територією був НПП «Подільські Товтри» – 261316 га. За даними Державного комітету статистики (форма №1 - заповідник), станом на 01.01.2005 р. об'єкти природно-заповідного фонду України державного значення у 2005 р. відвідало понад 926,9 тис. осіб, що на 16,5% більше, ніж у 2004 р., та на 33,9% більше, ніж у 2001 р. Найбільший потік туристів у 2005 р. був у Волинській області - 340 тис. осіб відвідали Шацький НП, у Івано-Франківській області - 169 тис. осіб (98 тис. туристів відвідали Карпатський НПП, 71 тис. туристів – НПП «Гуцульщина»), у Донецькій області - 105 тис. осіб (102 тис. туристів відвідали НПП «Святі Гори»), у Львівській області - 97,2 тис. осіб (54,2 тис. туристів відвідали НПП «Сколівські Бескиди», 40 тис. туристів - природний заповідник «Розточчя»), у Закарпатській області – 71,1 тис. осіб (38,6 тис. туристів відвідали НПП «Синевир».

Найактивніше рекреаційно-туристична діяльність здійснювалася НПП «Святі гори», які відвідало у 2013 р. 1230,1 тис. осіб (47,1% відвідувачів усіх НПП). Ємність стаціонарних рекреаційних об'єктів НПП «Святі гори» - 28940 місць (68,10% загальної місткості).

Другим за потужністю рекреаційним комплексом володіє «Карпатський» НПП - 5700 місць у стаціонарних рекреаційних об'єктах. Третім Шацький НПП - 5423 місця. «Голосіївський» НПП у 2013 р. відвідало 550 тис. осіб. В АР Крим найбільш відвідуваним був НПП «Чарівна гавань» 204 тис. осіб.

Майже половина усіх туристичних маршрутів (161) припадає на природні заповідники і природні національні парки у гірському масиві Карпат (Івано-Франківська, Закарпатська, Львівська і Чернівецька області).

Лідером серед регіонів є Івано-Франківська область – 78 туристичних маршрутів, у тому числі: Карпатський НПП – 58 маршрутів, НПП «Верховинський» – 7, НПП «Гуцульщина» – 6.

У Закарпатській області створено 59 туристичних маршрутів: в «Ужанському» НПП – 29, у Карпатському біосферному заповіднику – 18, НПП «Синевир» – 13, НПП «Зачарований крах» – 5.

Станом на 2020 р. у порівнянні з 2015 р. кількість відвідувачів та споживачів туристичних послуг у національних природних парках України збільшилася майже у 3,5 разів. Однак кількість національних природних парків України зменшилася відповідно з 42 до 39, що пов'язано з окупацією Криму та Донбасу. Втратив лідерство НПП «Святі гори», що теж залежало від близькості до бойових дій та втратою споживачів. Першість перейшла до Карпатського НПП 65 404 зареєстрованих відвідувачів. Дані про діяльність у Шацькому НПП; з 2015 відсутні. Тому на другому місці «Білобережжя Святослава» – 32 816, а на третьому «Подільські Товтри» НПП – 17 513. По багатьох НПП немає даних. Тобто є певне упущення у веденні статистичного обліку. Це пов'язано певним чином із реорганізацією як статистичних органів в Україні, так управлінням туристичного бізнесу. У межах Карпатського регіону у національних природних парках ситуацію відображено у таблиці 1.

Таблиця 1

Національні природні парки Українських Карпат [2]

Назва	2015		2020	
	Кількість зареєстрованих відвідувачів	Кількість осіб, обслугованих екскурсіями	Кількість зареєстрованих відвідувачів	Кількість осіб, обслугованих екскурсіями
Верховинський	За весь період – 19159 осіб			
Вижницький	д/в	д/в	д/в	д/в
Галицький	10800	544	14531	87
Гуцульщина	16688	15187	3529	3229
Синевир	д/в	д/в	д/в	д/в
Сколівські Бескиди	За весь період – 53 тис. осіб обслуговано екскурсіями, 410 тис. осіб – надано туристичні послуги			
Черемоський	150	д/в	50	д/в
Хотинський	д/в	д/в	д/в	19
Карпатський	87042	3000	65404	900
Ужанський	д/в	д/в	д/в	д/в

Встановлено, що основним негативним чинником, що впливає на функціонування національних природних парків України та проблем їх відвідуваності є війна Росії проти України. Нанесені екологічні збитки є дуже загрозливими щодо існування екологічних систем. Рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України може здійснюватися за такими видами: відпочинок, екскурсійна діяльність, туристична діяльність, оздоровлення, любительське і спортивне рибальство.

Література:

1. Мариняк Я.О. Організація туризму. Основи туризмознавства. навч. – метод. посіб. Тернопіль: Вектор. 2016. 166 с.
2. Туристичний барометр України 2020. Національна туристична організація України. Київ: ГС «НТОУ», 2021. 205 С.

Nadiia STETSKO, Oleksandr HYMERA. ECOLOGICAL TOURISM IN NATIONAL NATURE PARKS OF THE CARPATHIAN REGION

National parks are interesting tourist attractions. Ecological tourism in the National Parks of Ukraine remains the most relevant and widespread among tourists. This area of ecological and recreational activity needs good organization in the National Natural Parks of the Ukrainian Carpathians, which are actively visited by tourists from Ukraine and other European countries. It is important to study the potential of the natural objects of the National Parks of the Carpathian region, their uniqueness, accessibility for the development of ecological tourism.

Key words. *National park, ecological tourism, rest, recreational activities, nature reserve fund of Ukraine, protected areas.*